

Els 20 llibres del

Com cada any, l'equip de crítics de l'ARA han escollit els títols que han marcat aquest 2015. Entre les novetats més valorades hi ha les de Jonathan Franzen, Svetlana Aleksíevitx, Maylis de Kerangal, Emmanuel Carrère, Milena Busquets i Liudmila Petruixévskaja. Pel que fa a les recuperacions destaquen les de Víctor Català i William Butler Yeats

El 2015 el sector editorial ha confirmat la seva lenta recuperació, amb un previsió d'un 1% de creixement. Durant l'any s'han publicat títols molt venuts, com les novel·les de Rafel Nadal, Eduardo Mendoza i Arturo Pérez-Reverte; la represa de la saga *Millennium* per part de David Lagercrantz, i sorpreses com *La noia del tren*, de Paula Hawkins, tot això combinat amb els llibres que l'equip de crítics de l'ARA destaquen.

'LA FI DE L'HOME ROIG'

Svetlana Aleksíevitx

Trad. Marta Rebón

Raig Verd / Acantilado

La premi Nobel de literatura 2015 ha arribat a les llibreries catalanes amb *La guerra no tiene rostro de mujer* (Debate) i la recuperació de *Voces de Chernóbil* (Debate), però sobretot amb *La fi de l'home roig*. L'últim llibre de Svetlana Aleksíevitx parteix d'un títol metafòric, que simbolitza la incapacitat dels habitants de l'antiga URSS de superar les seqüeles del passat soviètic i començar una vida nova. Si la generació dels pares, confiant en un futur millor, acceptava resignadament la pobresa, la dels fills es nega a suportar-les, però també fracassa, perquè aquell futur que somiaven els pares encara no ha arribat.

'EL LLARG PROCÉS'

Jordi Amat

Tusquets

El filòleg i crític literari Jordi Amat ha construït a *El llarg procés* un relat fascinant d'història intel·lectual que engega en plena Guerra Civil i acompanya el lector fins al 2014: viatja des de l'enfonsament de l'ideal noucentista fins a l'actual hegemònia sobiranista. Hi desfilen els grans noms catalans dels últims 80 anys (Cambó, Riba, Manent, Vergés...) però també, i sobretot, la complexa i paradoxal història de supervivència, consolidació, èxit i incertesa del catalanisme.

'MEMÒRIES'

Lola Anglada

Diputació de Barcelona

Les *Memòries* de la il·lustradora Lola Anglada –inèdites fins al 2015– han de servir per donar a conèixer bona part de la seva obra, però també la seva concepció del món i l'extraordinària personalitat, les debilitats i les dèries insospitades. Malgrat la prosa de vegades irregular, desvela una mirada única que recorre tot el segle XX. Al llibre s'hi des-

granen també vides i anècdotes fabuloses, i s'hi recuperen noms clau de la cultura del país.

'GEGANTS DE GEL'

Joan Benesiu

Periscopi

Gegants de gel aplega un grup de personatges enigmàtics al recòndit bar Katowice, situat a la ciutat argentina d'Ushuaia. Tots es pregunten pels diversos exilis que han viscut al mateix temps que convoquen (explícitament o no) autors com Sebald, Bolaño, Pitol i Gombrowicz. "Sense les idees és impossible progressar –recordava l'autor quan va rebre el premi Llibreter 2015–. Aquí volia parlar de frontera i d'identitat, però des de la ficció, una manera d'arribar a la llibertat amb molta més llibertat que si hagués optat per un assaig".

'ALGÚ COM TU'

Xavier Bosch

Columna

Després de l'èxit tan notable de la trilogia protagonitzada per Dani Santana –que va començar amb *Se sabrà tot* (premi Sant Jordi), Xavier Bosch ha optat, a *Algú com tu* (premi Ramon Llull 2015), per mirar de reinventar-se. De les intrigues trepidants, violentes i rocambolesques hem passat a les melancolies, els secrets i els deficiències de la passió amorosa.

01

03

'TAMBIÉN ESTO PASARÁ'

Milena Busquets

Anagrama/Amsterdam

La segona novel·la de Milena Busquets –escrita en castellà i traduïda al català a Amsterdam– arrenca al cementiri de Cadaqués amb l'enterrament de la mare de la protagonista. Acaba de fer 40 anys i, fins i tot entre les làpides, continua sent capaç de detectar un home atractiu. El sexe i la pèrdua són molt presents en tota la novel·la, que ha venut els drets a una trentena de llengües i serà adaptada al cinema.

'ELS DESPOSSEÏTS'

Szilárd Borbély

Trad. J. Giné de Lasa i

I.N. Szabó

Periscopi / Random House

Els desposseïts, primera i única novel·la de Szilárd Borbély, indaga en la relació d'un nen amb els seus pares, avis i germans en un petit poble sacsejat pels traumes de la Segona Guerra Mundial. La família del noi està estigmatitzada per culpa d'un passat del qual no es pot parlar. A poc a poc, els records

04

a
llegim

54-55

● Entrevista a Josep Maria Jaumà, traductor de W.B. Yeats ● Les grans memòries de Josep Miquel Sobrer

56-57

● 'Tres contes', de Truman Capote: una lliçó de narrativa ● 'L'avi Ninus', una història de la burgesia catalana

2015

05

den ser confoses amb l'extravagància. Davis no publicava res des de *Cuentos completos* (2009).

van fent acte de presència, mentre el nen explica la precarietat en què viu. Crònica dolorosa i autobiogràfica, va aparèixer en hongarès el 2013, poc abans del suïcidi de l'autor.

'EL REGNE'

Emmanuel Carrère
Trad. J. Martín Lloret

Anagrama
Emmanuel Carrère va ser "tocat per la gràcia" de la fe el 1990 i durant un parell d'anys va anar a missa aplicadament, igual que visitava la psicoanalista cada setmana, i va omplir diversos quaderns de reflexions sobre els Evangelis. Els va recuperar el 2011, quan va deixar córrer un guió de televisió. Després d'una primera part en què explica la seva crisi personal, *El Regne* –escrita després de *Limonov*– s'instal·la al segle I dC, quan sant Pau comença a predicar la fe cristiana en el vast Imperi Romà. Paral·lelament, els evangelistes comencen a treballar en els quatre textos que glorificaran Jesucrist.

'UN FILM (3000 METRES)'

Víctor Català
Club Editor
La novel·la més urbana de **Víctor Català** descriu la Barcelona de la segona dècada del segle XX amb fúria lluminosa i una prosa que llampeja amb molt d'encert al servei d'una història encara magnètica, la de Ramon Nonat Ventura, que en comptes d'obrir-se camí en la serralera acabarà convertit en el Senyoret, el lladre més famós de la ciutat. *Un film (3000 metres)* és una de les recuperacions destacades de l'any, juntament amb la traducció d'*El llibre dels finals*, de Joan Bodon, totes dues publicades per Club Editor.

'NI PUC NI VULL'

Lydia Davis
Trad. Yannick Garcia
Edicions de 1984 / Eterna Cadencia
Els relats de *Ni puc ni vull* se situen a la frontera de l'aforisme esmolat i les entrades d'un dietari personal. En la brevetat, Lydia Davis explota el seu univers quotidià, empeltat d'ironia, ritme i intel·ligència. Aïllant els elements més ínfims del dia a dia i mirant-se'ls del dret i del revés, l'autora nord-americana n'extreu observacions d'una gran sagacitat que po-

'PURESA'

Jonathan Franzen
Trad. Ferran Ràfols Gesa
Empúries/Salamandra
La cinquena novel·la de **Jonathan Franzen** té l'ambició totalitzadora pròpia de l'autor de *Les correccions* (2001). *Puresa* passa entre Califòrnia, el Berlín Est de finals de la Guerra Freda, Denver i la jungla boliviana; compta amb una vistosa galeria de personatges, i té un argument ric i rocambolesc, en què les intrigues familiars i les conspiracions tecnològiques cohabituen amb les grans passions, els debats de caràcter ideològic, un assassinat i el desmuntatge dels fetitxes retòrics del bonisme. Un dels personatges importants del llibre és Andreas Wolf, inspirat en Julian Assange: a la novel·la es dedica a filtrar grans secrets.

'DIARIOS'

Jaime Gil de Biedma
Lumen
La publicació de *Diarios 1956-1985*, de **Jaime Gil de Biedma**, va aixecar una gran expectació: des de fa anys es coneixia l'existència dels inèdits que han sigut inclosos al volum, però s'havia especulat que Carmen Balcells, que gestionava el llegat del poeta, no els volia publicar per la polèmica que alguns fragments podien provocar. Qui busqui morbositat no l'hi trobarà. Així sí: el llibre i conté pàgines literàries d'alt nivell.

'REPARAR ELS VIUS'

Maylis de Kerangal
Trad. J. Martín Lloret
Angle/Anagrama
La francesa **Maylis de Kerangal** impressiona amb ofici i intel·ligència posant sobre la taula a *Reparar els vius* un tema delicat, el de la donació d'òrgans quan un mor. El pacient que escull és el jove de 20 anys Simon Limbres, que després d'una sessió de surf amb dos amics pateix un accident de cotxe i queda en coma irreversible. L'equip de l'hospital de Le Havre ha de convèncer els

06

familiars perquè el Simon doni els òrgans a la ciència, i un cop la decisió està presa cal avançar cap a l'extracció de fetge, ronyons, pulmons i cor. Kerangal també ha sigut distingida amb el Llibreter.

'H DE HALCÓN'

Helen Macdonald
Trad. Joan Eloï Roca
Àtico de los Libros
Tenir un falcó perdiguer a casa i dedicar-li gran part del dia –ensinistrar-lo és un procés llarg i desesperant– és un dels motors narratius de *H de Halcón*, el llibre amb què **Helen Macdonald** s'ha donat a conèixer a molts països. A mig camí de les memòries, l'assaig i l'observació de la natura, *H de Halcón* va ser motivat per la mort sobtada del pare de l'autora: el falcó va acabar sent el símbol del dolorós procés de dol.

07

temps de crisi o la malaltia i/o la mort d'una persona estimada. **Jordi Nopca** pinta –amb injeccions d'humor, perspicàcia i empatia– un aparador de personatges en què abunden els homes apocats, autopunitius, indecisos, torturats d'una manera grisa i subtil.

'HI HAVIA UNA VEGADA...'

Liudmila Petruixévskaja
Trad. Miquel Cabal
Periscopi / Marbot
Drama, psicologia devastadora i humor. Aquests són els tres ingredients que més abunden en el primer recull de narracions de **Liudmila Petruixévskaja** traduït al català. *Hi havia una vegada una noia que va seduir el marit de la seva germana, i ell es va penjar d'un arbre* és una magnífica porta d'entrada a l'univers fosc i tendre de l'autora russa.

'VAE VICTUS'

Albert Sánchez Piñol
La Campana
La continuació del supervendes *Victus* es divideix en quatre parts. La primera passa a Amèrica del Nord. La segona, entre França, Catalunya i Espanya. La tercera, a Alemanya i sobretot a Barcelona. I la quarta se'n va fins a Austràlia. El vincle entre elles és Martí Zuviría, l'heroi creat per **Albert Sánchez Piñol**, que continua traumatitzat pels efectes de la derrota del 1714.

'MESTRE DE DISFRESSES'

Charles Simic
Trad. Marta Pera
Cafè Central / Eumo
Guanyador del Pulitzer el 1990, autor d'una trentena de llibres, **Charles Simic** ha deixat de ser inèdit en català amb *Mestre de disfresses*. La seva poesia no és minimalista, sinó essencial: va a l'instat per apresar-lo i veure-hi l'altre costat, "l'invisible" –tema recurrent–, que s'amaga a sota o al costat del visible. La delicadesa de l'operació consisteix a presentar escenes pròximes, quotidianes, jugant sempre amb l'encavalcament fins al límit per aportar immediatesa al que ens explica i de sobte capgirar-ho amb un final que amplia el sentit del text.

'IRLANDA INDÒMITA'

William Butler Yeats
Trad. Josep Maria Jaumà
Edicions de 1984
L'antologia de Josep Maria Jaumà és la més extensa i ambiciosa que s'ha fet fins ara en català de **William Butler Yeats**, guanyador del premi Nobel de literatura el 1923. Està integrada per 150 poemes de totes les etapes –des de l'eufòria primerenca de *Crossways* (1889) fins a la reflexivitat de l'última etapa–, i 1984 els presenta en edició bilingüe. ♦♦

08

'TRÈMOLO'

Biel Mesquida
Empúries
Si **Biel Mesquida** hagués escrit una novel·la, diríem que *Trèmo* mostra una polifonia de veus, que la galeria de tipologies humanes és impressionant i que les relacions entre els personatges desgranen els matisos més subtils. Però Mesquida no ha fet un nou llibre de narracions, històries d'ara i aquí on la parla quotidiana és convertida en una cursa d'obstacles i, alhora, en un museu d'una bellesa incommensurable.

'PUJA A CASA'

Jordi Nopca
L'Altra / Libros del Asteroide
Els relats de *Puja a casa* empenyen el lector a l'interior d'una relació d'amistat, d'un nucli familiar, d'un matrimoni o d'una comunitat de veïns, els quals es troben immersos en algun tipus de situació excitant, estranya o trasbalsadora: el flirteig que precedeix (o no) l'enamorament, una ruptura sentimental, una penosa travessia pel desert laboral en

- 05. EMMANUEL CARRÈRE.
- 06. ALBERT SÁNCHEZ-PIÑOL.
- 07. LIUDMILA PETRUIXÉVSKAIA.
- 08. BIEL MESQUIDA.

EN LA TRIA DEL MILLOR DE L'ANY HI HAN PARTICIPAT D. ALOU, J. ARMENGOL, J. CLARET, X. DYAKONOVA, M. ESPASA, A. FORNS, P. GABANCHO, J. GARÍ, P.A. PONS, M. PORRAS I S. SKRABEC